

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Diluuntur fundamenta adversæ sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

possibilia : quia Angelus non habet naturalem inclinationem ad cognoscendas res mere possibili-
les, cum illæ non sint partes huius universi. Non
constitit insuper in representatione plurium
proprietas ejusdem naturæ : nam eadem spec-
ies intelligibilis representat quidditatem speci-
ficam, & simul eas proprietates. Nec similiter in
representatione plurium modorum accidenta-
lium : quia si illi pertinent ad ordinem providen-
tiæ naturalis, representantur per species quæ re-
presentant quidditates aut singularia quibus ac-
cedunt ; si autem spectant ad ordinem gratiæ, &
providentiæ supernaturalis, non cadunt sub cog-
nitione naturali Angelorum, sed cognoscuntur
per scientiam infusam, & revelationes extra ver-
bum. Superest ergo ut universalitas specierum
angelicarum, consistat in representatione pluri-
quidditatum pertinentium ad hoc universum.

§. III.

Dilantur fundamenta adversa sententia.

Objicies primò contra primam conclusio-
nem. Cognoscere aliquid in universali, est
cognoscere illud imperfectè : Sed intelligere ob-
jecta per species universales, est ea cognoscere in
universali. Ergo est illa imperfectè cognoscere :
unde cum cognitio imperfecta non debeat ad-
mitteri in Angelis, dicendum est illos per species
universales non intelligere.

Respondedo distinguendo Majorem: Cognos-
cere aliquid in universali, ex parte rei cognite, est
cognoscere illud imperfectè, concedo Majorem;
cognoscere aliquid in universali, ex parte medii
cognoscendi, nego Majorem. Similiter distin-
guo Minorem : intelligere objecta per species
universales est ea cognoscere in universali, ex
parte medii cognoscendi, concedo Minorem: ex
parte rei cognite, nego Minorem, & Consequen-
tiam. Solutio est D. Thomæ hic art. 7. ad 2. ubi
ait: *Cognoscere aliquid in universali dicitur dupli-
citer: uno modo ex parte rei cognite, ut scilicet
cognoscatur solum universalis natura rei: & sic
cognoscere aliquid in universali est imperfectius; im-
perfectè enim cognosceret hominem, qui cognosceret
de eo solum quod est animal: alio modo ex parte
medii cognoscendi, & sic perfectius est cognoscere al-
iquid in universali, perfectior enim est intellectus,
qui per unum universale medium potest singula prop-
ria cognoscere, quam qui non potest.*

In istis: Cognoscere per speciem universa-
lem, est cognoscere naturam aliquam universa-
lem, ut præcisam à singularibus, vel à conditioni-
bus eam contrahentibus. Ergo est cognoscere in
universali, ex parte rei cognite.

Sed nego Antecedens: nam, ut supra annota-
vimus, universalitas specierum non consistit in
eo quod representent naturam aliquam commu-
nem à differentiis determinantibus præcisam (sic
enim per illas non haberetur nisi confusa rerum
notitia) sed in hoc quod plures naturas specie
distinctas, seu plures quidditates específicas, cla-
rè, & distinctè, & secundum proprias illarum
differentias representent.

Urgebis: Species intelligibilis desumit suam
unitatem specificam ab objecto quod represen-
tat, & cujus est formalis similitudo: Ergo repug-
nat quod species angelica plures naturas & quid-
ditates specie diversas secundum proprias earum

A differentias manifestet. Consequentia patet: repugnat enim quod unica species habeat plura & diversa specificativa.

Confirmatur. Si species angelica plures naturas
seu quidditates specie diversas, clarè & distinctè,
ac secundum proprias earum differentias, simul
representaret, Angelus posset plura ut plura in-
telligere: Consequens est falsum, ut docet D.
Thomas quæst. 58. art. 2. & pluribus aliis in lo-
cis: Ergo & Antecedens. Sequela probatur: An-
gelus potest simul unico actu cognoscere quæ-
cumq; per unam speciem representantur; quan-
doquidem intellectus angelicus tantæ est immate-
rialitatis, quantæ ipsa species, atque adeò tan-
tæ intellectualitatis, quantæ intelligibilitatis ipsa
species: Ergo si species angelica potest simul plu-
ra objecta ut plura representare, seu plures natu-
ras & quidditates secundum proprias earum
differentias, poterit etiam Angelus plura ut plu-
ra simul intelligere.

Confirmatur ampliùs: Si unica species intelli-
gibilis plures naturas & quidditates specie diver-
sas representaret, illæ naturæ essent idem inter
se in esse intelligibili: Sed hoc videtur absurdum:
Ergo & illud. Probatur Minor: Illæ naturæ uni-
tertio indivisibili, scilicet speciei, in esse intelli-
gibili identificarentur; species enim est ipsum
objectum in esse representativo & intelligibili,
ut docent nostri Thomistæ in libris de anima: Ergo
identificarentur inter se in esse intelligibili.

Huic difficili instantiæ variè occurrunt nostri
Thomistæ. Quidam respondent distinguendo
Majorem: Species intelligibilis desumit suam
unitatem specificam &c. ab objecto primario,
concedunt: à secundo, negant. Et assignant rati-
onem: quia, inquirunt, species est similitudo
formalis objecti primarii, secundarii verò est
duntaxat similitudo virtualis: objectum autem
primarium speciei angelicæ, plures naturas spe-
cie diversas representantis, est ratio quædam
genetica illis communis, ipsæ verò naturæ sunt
objecta tantum secundaria, virtualiter per illam
quoad proprias idarum differentias representa-
ta: atque adeò ab ipsis naturis non sumit species
suam unitatem specificam. Ex quo inferunt, An-
gelum plures illas naturas & quidditates specie
diversas cognoscentem, plura ut plura non intel-
ligere: quia illas non attingit nisi quatenus in ra-
tione illa generica & communi conveniunt &
adunantur; sub qua ratione habent modum uni-
us, & non plurium.

Sed hæc solutio displicet: Tum quia falsum est
speciem angelicam non esse formalem, sed tan-
tum virtualem similitudinem illarum naturarum
& quidditarum quas representat: Tum etiam,
quia non possunt plures naturæ clarè & distinctè,
& secundum proprias differentias, mediante alio
objecto prius ac per se representato, cognosci,
nisi in illo secundum proprias rationes conti-
neantur: nulla autem ratio generica clarè & di-
stinctè continet inferiora secundum proprias eo-
rum rationes & differentias, sed in potentia tan-
tum & in confuso: Ergo repugnat quod in illa
plures naturæ & quidditates specie diversæ distin-
ctè represententur & cognoscantur secundum
propriam differentias. Hoc enim proprium est spe-
cie increate, quæ cum per se primò representet
naturam divinam, in qua sola possunt eminenti-
ssimo modo plures naturæ secundum proprias
suas differentias contineri, potest habere ratio-
nem

nem medii, in quo omnes creaturæ existentes, futuræ, & possibiles, clarè & distinctè, ac secundum proprias suas differentias repræsententur & cognoscantur.

95. Respondent secundò alii, species intelligibiles, quæ sunt à rebus acceptæ, suam unitatem specificam ab objectis desumere, secus verò illas quæ non sunt desumptæ à rebus, sed ab ideis divinis, & specie increata exemplatæ, & derivatæ. Sicut enim objectum scitum est solum mensura scientiæ cuius est causa; ita & objectum repræsentatum est solum mensura ejus speciei quæ ab ipso causatur: unde cum species angelicæ non sint acceptæ à rebus, ab illis nec mesurantur, nec specificam unitatem desumunt; sed potius è contra objecti unitas ab unitate speciei dependet, sicut unitas sigillati ab unitate sigilli. Ita colligitur ex D. Thoma in 2. dist. 3. quæst. 2. art. 2 ad 1. dicente: *Est quoddam universale ad rem, quod est prius re ipsa, sicut forma domus in mente edificatoris: & per hunc modum sunt universales forme rerum in mente Angelica existentes; non ita quod sint operativa, sed quia sunt operativis similes.* Itaque sicut formæ operativæ, licet unitatem habeant per ordinem ad suum effectum, eam tamen non habent ab illo, nec ab ipso mesurantur, sed potius è contra: ita & species universales angelicæ non mesurantur, nec habent ab objecto suam unitatem, sed potius objectum ab ipsis; istud enim unum est, quia per unam speciem repræsentatur & intelligitur; hæcque unitas sufficit ut sit terminus habitudinis speciei ad ipsum. Adde quòd supra disp. 4. diximus locum Angeli habere unitatem à virtute continentis illum: cur ergo non poterit idem dici de objecto repræsentato per speciem Angeli, habere scilicet unitatem in ratione objecti à specie illud repræsentante? sicut etiam sigillatum (ut supra dicebamus) unitatem sumit à sigillo, licet res valde diversas exprimat ac repræsentet. Hanc doctrinam & solutionem approbo.

96. Aliter tamen argumento respondeo, distinguendo scilicet Majorem: species intelligibilis desumit suam unitatem ab objecto quod repræsentat, formaliter & in esse objecti spectato, concedo Antecedens: materialiter & in esse entis considerato, nego Antecedens, & Consequentiam.

Explicatur: Sicut Philosophi docent quòd res consideratæ à scientiis divinis sunt in esse rei, unum tamen in esse scibilis, & in ratione objecti, quatenus subsunt eidem rationi *sub qua*, iidem scilicet principiis, & eidem abstractioni à materia, ut explicari solet in *Metaphysica*: ita nunc dicimus quidditates & naturas specificas per speciem universalem repræsentatas, esse quidem plures & specie diversas in genere entis, unum tamen in ratione objecti; à quo ut sic sumitur unitas specifica speciei intelligibilis. Habent autem hanc unitatem, non ab una ratione *que* (nam hæc objectum constituit in genere entis, & multiplex est) sed ab una ratione *sub qua*, quæ objectum constituit in genere objecti, & una est specie atomata. Porro hæc ratio *sub qua* est quædam habitudo, quam illæ naturæ formaliter ut sunt objectu unius speciei angelicæ important: ita ut una species Angeli sit v. g. repræsentativa immediatè omnium lapidum vel herbarum, ut còducunt ad medicinalem virtutem, vel ut pertinet ad climata hujus regionis: alia sit similitudo avium, qua-

tenus tali regioni deserviunt, aut tali finis, vel secundum quod deserviunt homini, vel quatenus pertinent ad ornatum integri elementis, v. g. aeris, vel terræ, ubi est finis altior & universalior: & sic de aliis.

Ex quo patet responsio ad primam confirmationem: licet enim Angelus possit simul & eodem actu cognoscere omnes quidditates seu naturas repræsentatas per speciem intelligibilem universalem quam habet: quia tamen naturas illas & quidditates non potest attingere, nisi prout subsunt eidem habitudini & rationi *sub qua* jam explicatæ; quo pacto non habent rationem plurius, sed unius (sunt enim unum formaliter & in ratione objecti) hinc fit illam non posse plura ut plura simul intelligere.

Ad secundam confirmationem neganda est sequela Majoris: quia species intelligibilis universalis, non est adæquata similitudo uniuscujusque ex objectis distinctis quæ repræsentat, sed potius excedens, ut hic art. 3. ad 3. explicat D. Thomas: licet autem quando tertium identificatur, aut est simile adæquate duobus extremis, hæc debent esse eadem aut familia inter se, secus tamen quando in adæquate idem aut simile illis est, nam tunc aliquo modo excedit unum quodque ex illis, ut Tractatu præcedenti exposuimus.

Objicies secundò contra secundam conclusionem. Si quo Angelus est superior, sed per universales species intelligeret, sequeretur posse dari Angelum qui omnia intelligeret per suam substantiam: Sed hoc non debet admitti: Ergo nec illud, Sequela probatur: Supponamus enim supremum Angelum nunc de facto intelligere omnia per duas species, seipsum scilicet per propriam substantiam gerentem vices speciei, & alia à se per unicam speciem ejus substantiæ superadditam: Tunc sic Deus potest creare alium Angelum isto perfectiorem: Ergo & qui intelligit omnia per pauciores species, atque adeò per suam substantiam.

Respondeo negando sequelam. Ad probationem dico, datà illà hypothesi, omnibus Angelis præexistentibus superaddendam esse novam speciem, quæ repræsentetur Angelus de novo productus: sicque Angelus qui antea erat superior inciperet intelligere omnia per tres species, scilicet seipsum per propriam substantiam; alia sibi interiora per speciem accidentalem illi ab initio creationis inditam; & Angelum de novo creatum, per aliam speciem accidentalem de novo superadditam. Et sic semper procedendum est, si abeat in infinitum in creatione Angelorum: semper enim superior habebit pauciores species, non per minorationem dualitatis, sed per additionem seu multiplicationem pluralitatis in inferioribus, ut loquitur Cajetanus hic art. 3. 5. contra eandem.

DISPUTATIO IX.

De objecto cognitionis Angelicæ.

Ad quæst. 56. & 57. D. Thome.

Objectum cognitionis Angelicæ est duplex, spirituale scilicet & materiale: de primo agit S. Doctor quæst. 56. de altero quæst. 57. Nos verò de utroque in hac disputatione differemus.